

Připravenost ČR na disrupce

jak využít a posilovat tuto unikátní českou vlastnost

Češi umí jednat. Ukázalo se to během pandemie, kdy jsme mimořádně rychle reagovali, nebo v prvních dnech války na Ukrajině, kdy jsme darovali stovky milionů Kč a s velkým nasazením pomáhali první vlně uprchlíků. **Je to naše silná stránka, na které bychom měli dále stavět.**

Potřebujeme zejména zlepšit **připravenost státu na velké disrupce**, takzvané “černé labutě”. Těch bude s rostoucí komplexitou světa nejspíše přicházet čím dál více. Nejlepší čeští forecasteři odhadují **minimálně 15% pravděpodobnost**, že v následujících 50 letech zasáhne Česko náhlá disrupce, která bude celkovými dopady minimálně dvakrát větší než pandemie Covid-19.*

„Velmi podceňované jsou ty černé labutě, které byste se styděli diskutovat na veřejnosti, protože se nezdají být pravděpodobné.“ N. N. Taleb

I na “černé labutě” je **možné se systematicky připravovat** a dobrá příprava může zrychlit kvalitní a robustní reakci státu o dny nebo týdny. V případě katastrof to znamená záchranu mnoha životů, v případě nových příležitostí např. rychlé a chytré strategické investice, které se násobně zhodnotí. Přípravě na takovéto velké disrupce ale státy věnují neadekvátně málo pozornosti, zejména proto, že jsou relativně málo pravděpodobné. V českých institucích jsou to v součtu jen **nižší jednotky úvazků**.

Jak posílit připravenost

Co “připravenost na velké disrupce” znamená? Je to podobné jako při investování. Ani nejlepší investor neví, jak se bude vyvíjet trh, ale umí **odhadovat vývoj** - monitorovat situaci, domýšlet různé scénáře a průběžně zvažovat, co pro jeho investice znamenají. Dobrý investor také musí **být odolný** - nepanikařit a adaptovat na nový vývoj ve světě. Když se ale objeví unikátní příležitost, je zásadní umět se rychle a rozmyšleně **rozhodnout a jednat**. Právě to pak odlišuje nejlepší investory od průměrných.

Schopnost jednat je třeba posilovat, a to nejen u každého z nás, ale právě i **na úrovni státu**. Pro demokratické státy je to často velmi náročný úkol, ale vyplatí se. Lidé se musí umět spolehnout, že pokud se objeví nějaká nová hrozba nebo příležitost, stát bude jednat rychle a rozumně. **To se zatím neděje**. Český stát je většinou považovaný za pomalý a neefektivní, a **lidé mu nedůvěřují**.

Připravenost navrhuje posilovat třemi způsoby. Chceme, aby naše budoucí reakce byla **silná, promyšlená a udržitelná**. Co tyto aspekty znamenají a jak je posilovat?

Silná

- To znamená mít dostatek **kapacit** ve státě i občanském sektoru a umět je **koordinovat**. Toto lze posilovat konkrétními opatřeními v oblasti **prevence**.

Promyšlená

- To znamená umět **interpretovat** situaci a agilně **plánovat** kdy a jak jednat. Tyto kompetence je možné posilovat zejména důrazem na vynikající **monitoring**.

Udržitelná

- To znamená adekvátně **komunikovat** s občany a od začátku budovat **shodu** na aktivitách. Konsenzuálnost a transparentnost pomůže dlouhodobé udržitelnosti zvolené **reakce**.

Aby bylo možné tyto nástroje a kompetence rozvíjet, je třeba dedikovat na tyto aktivity lidské kapacity. Proto by měla ideálně **vzniknout analyticko-koordinační jednotka “Prep Unit”**, která by měla v době klidu zejména posilovat **prevenci** (příprava kapacit, strategický rozvoj odolnosti atd.) a **monitoring** situace (trendy, aktivity, existující expertíza atd.). V době krize by pak měla sloužit jako podpůrná jednotka například pro Bezpečnostní radu státu a analyticky i koordinačně podporovat co nejlépe načasované a promyšlené **reakce** státu. Aktivity v této oblasti navrhuje **začít těmito kroky**:

Institucionální doporučení	Prioritní oblasti	Doporučené aktivity	Konkrétní navrhované kroky
Založení “Prep Unit”	Prevence	rozvoj decentralizace	Zajistit vznik analýzy možností rozvoje decentralizace napříč oblastmi
		strategická prioritizace	Spustit projekt na osvětu o disrupcích a možnostech připravovat se na ně
		příprava kapacit	Spustit program na posilování kapacit občanských organizací
	Monitoring	monitoring trendů a predikcí	Vytvořit plán na monitoring a early warning o přicházejících disrupcích
		monitoring aktivit a narativů	Posílit přímé komunikační kanály mezi analytiky napříč resorty
		monitoring dostupné expertízy	Vytvořit databázi expertů a krokovník pro jejich rychlé svolání a zapojení
	Reakce	odpovědné využívání AI	Vytvořit pravidla pro odpovědné využívání AI nástrojů v krizích
		adekvátní komunikace	Podpořit vznik online platformy na krizovou komunikaci s občany
		zajišťování konsenzuálnosti	Rozvíjet projekty k posílení participace občanů na rozhodování státu
	Prosazení a institucionalizace jednotky “Prep Unit”, zaměřující se na tyto oblasti a aktivity		

V analýze [Připravenost \(2024\)](#) detailněji vysvětlujeme, kdo se už přípravě na disrupce v ČR věnuje nebo proč jsou málo pravděpodobné ale velké disrupce tak podceněné. Rozepisujeme také možné disrupce ve čtyřech kategoriích a pracujeme s ukázkovými scénáři. Analýza (policy paper) je však zaměřená zejména na **návrhy konkrétních doporučení a opatření**, které by měl stát prioritizovat. Zejména u návrhu **založení analyticko-koordinační jednotky “Prep Unit”** vycházíme z příkladů ze zahraničí. Na analýzu budou navazovat další advokační aktivity a rozpracování navrhovaných kroků.

Zajímá vás víc?

Jan Kleňha

jan@ceskepriority.cz

nezávislý výzkumný think-tank České priority, z. ú.

* Agregovaná predikce našich [expertních forecasterů](#), že nastane velká disrupce v jedné ze čtyř oblastí - biologická, environmentální, technologická a společenská oblast. Detailní definice jsou popsány v analýze.